

## Motion till riksdagen 2012/13:Kr319

av **Tina Ehn m.fl. (MP)**

# Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

## 1 Sammanfattning

För Miljöpartiet de gröna är ett rikt och mångfasetterat kulturliv en av nycklarna till mänsklig livskraft. Kulturen förhöjer människors livskvalitet. Kulturen utmanar, utvecklar och skapar mening och ger sammanhang. Det är kulturen som gör oss till människor.

Frihet är garantin för ett levande kulturliv. Kulturen är en del av välfärden och demokratin, och därför måste samhället skapa förutsättningar för ett rikt kulturliv.

Kulturen tillhör alla. Alla ska ha möjlighet att ta del av både kulturupplevelser och kulturskapande. Kulturpolitiken behöver därför sträva mot inkludering och garantera tillgänglighet, både gällande kostnader, tid och rum. En stor spridning av kulturverksamhet i hela landet måste eftersträvas. Kulturpolitiken måste vara en politik, inte bara för den kultur vi går för att ta del av på konsthallar och museer, utan också den kultur som ger liv och kraft på människors arbetsplatser och i offentliga miljöer som gator och torg, skolor och sjukhus. Här redovisar Miljöpartiet bland annat kraftfulla satsningar på förbättrade villkor för kulturskapare, ett lyft för svenskt biblioteksväsen och en förstärkt folkbildning.

## 2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för 2013 inom utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionens avsnitt 4.1.1 om att återkomma med förslag på finansiering av scenkonstpensionerna.

Fel! Okänt namn på

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i motionens avsnitt 4.2.3 om att återkomma med förslag på en hållbar lösning för e-boken i Sverige.

### 3 Anslag

**Tabell 1 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid**

	2013	2014	2015	2016
1:1 Statens kulturråd	+13	+13	+13	+13
1:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	+20	+20	+20	+20
1:6 Bidrag till regional kulturverksamhet	+20	+20	+20	+20
5:2 Ersättningar och bidrag till konstnärer	+72	+72	+72	+72
14:1 Bidrag till folkbildningen	+120	+120	+120	+120
<b>Summa</b>	<b>+245</b>	<b>+245</b>	<b>+245</b>	<b>+245</b>
<i>Specificering av anslagsförändringar</i>				
1:1 Fördubblat anslag till utställningsersättningar	+8	+8	+8	+8
1:1 Fristäder för hotade författare	+5	+5	+5	+5
1:2 Musik-, dans- och teaterallianserna	+20	+20	+20	+20
1:6 Regional biblioteksatsning	+20	+20	+20	+20
5:2 Projektbidrag görs pensionsgrundande	+8	+8	+8	+8
5:2 Höjning av biblioteksersättningen till 2 kronor	+64	+64	+64	+64
14:1 Folkhögskolornas allmänna linje, 2 000 platser	+120	+120	+120	+120

## 4 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

### 4.1 Bättre villkor för kulturskaparna

Miljöpartiet värnar de professionella kulturskaparna och konstnärerna och vill säkerställa att de har rimliga arbetsvillkor och trygghetssystem. Därför presenterar vi i vår budgetmotion på kulturområdet en satsning på kulturarbetares villkor på totalt 300 miljoner kronor för de kommande tre åren.

#### 4.1.1 Scenkonstnärernas pensioner

Ett nytt pensionssystem för scenkonstnärer måste utformas med hänsyn till dem som har svårt att få jobb efter att de lämnat scenen. Den presenterade utredningen föreslår en omställningsersättning för sångare och dansare under fem år, vilken ska ge ekonomisk möjlighet att utbilda sig till ett nytt yrke. Miljöpartiet ser positivt på förslaget men är fortsatt oroligt för att pensionersättningen sjunker väldigt mycket för yrkesgruppen.

Att regeringen och kulturministern till årets budget inte förmått komma fram med ett konkret förslag trots flera tillkännagivanden från kulturutskottet är inte acceptabelt.

#### **4.1.2 Gör alla konstnärsstipendier pensionsgrundande**

Miljöpartiet värnar om Sveriges kulturskapare och vill därför att samtliga konstnärsstipendier är skattepliktiga och pensionsgrundande. Konstnärsnämndens bidrag och stipendier består i dag av tre former, 1) konstnärsbidrag, 2) projektbidrag och 3) långtidsstipendier. Konstnärsbidragen lämnas för att ge konstnärer en sådan ekonomisk trygghet under viss tid att han eller hon kan ägna sig åt konstnärlig yrkesutövning utan avbrott eller åt experiment och nydanande inom konstnärlig verksamhet. Konstnärsbidrag finns i många olika former, exempelvis finns arbetsstipendier, målinriktade arbetsstipendier, stora stipendier, pensionsbidrag och efterlevandebidrag. Ett- och tvååriga arbetsstipendier (punktstipendier) är skattefria medan fleråriga löpande (tre år eller längre) stipendier enligt skattelagen är beskattade. År 2010 betalade Konstnärsnämnden ut cirka 75 miljoner kronor år 2010 i stipendier (ej bidrag) som inte var skattepliktiga och pensionsgrundande. Miljöpartiet avsätter i budgeten 8 miljoner kronor per år för att göra samtliga stipendier skattepliktiga och pensionsgrundande.

#### **4.1.3 Utställningsersättningar**

När en konstnär ställer ut ges ersättning som motsvarar MU-avtalets tariff oavsett utställningsarrangör. MU är samlingsnamnet för det statliga ramavtalet för konstnärers medverkan och ersättning vid utställning som började gälla den 1 januari 2009.

MU står för medverkans- och utställningsersättning. MU-avtalen består i dag av ett ramavtal och ett normalavtal. Trots att dessa avtal finns vittnar konstnärer om att de flera gånger inte får ersättning enligt modellen. Miljöpartiet menar att goda arbetsvillkor för konstnärer innefattar att få ersättning enligt avtal. För att stimulera och säkerställa att staten blir en normerande kraft i det här sammanhanget ökar vi anslaget till Statens kulturråd för utställningsersättningarna med 8 miljoner kronor.

#### **4.1.4 Företags avdragsrätt för konst och kultur**

Genom att stimulera kulturen skapas också fler arbetstillfällen. Företags avdragsrätt för konst och kultur bör därför utredas närmare.

#### **4.1.5 Ökat anslag Allianserna**

Det är mycket viktigt att samhället tar sitt ansvar för att professionella kulturskapare får samma villkor gällande exempelvis löner, pensioner och arbetslöshetsersättningar som andra arbetstagare. Genom musik-, dans- och teaterallianserna har frilansande musiker, dansare och skådespelare fått en stabil försörjning. Under perioder utan uppdrag erbjuds de vidareutbildning, rådgivning och andra insatser som främjar framtida uppdragsgivning. Miljöpartiet

**Fel! Okänt namn på**

anser att scenkonstallianserna utgör en bra förebild för hur en trygg arbetsmarknad skapas. Vi avsätter totalt 60 miljoner kronor under tre år för att verksamheten, eller varianter, ska kunna omfatta allt fler kulturutövare, också utanför branscherna musik, dans och teater.

#### **4.1.6 Höjning av biblioteksersättningen**

Miljöpartiet värnar den överenskommelse mellan regeringen och Sveriges Författarförbund, Föreningen Svenska Tecknare samt Svenska Fotografers Förbund om rätt till förhandlingar beträffande biblioteksersättningens grundbelopp. Vi anser samtidigt att ersättningen är en grund i kulturskaparnas arbetsvillkor. Vi gör utrymme för en större uppräknings av ersättningen och budgeterar för en ersättning om 2 kronor för hemlån av originalverk.

## **4.2 Ett lyft för Sveriges bibliotek**

Medievanor och biblioteksanvändning förändras med tiden. Sverige är ett av de länder i världen där biblioteksanvändandet är som störst. Men besöken på biblioteken har minskat. Hundratals folkbibliotek har lagts ned och boklånen minskar. Bibliotekens roll förändras och en framåtsyftande politik behöver utvecklas. Målsättningar om främjande av läsning och litteratur, information, utbildning och kulturell verksamhet behöver kompletteras med målsättningar om bibliotekens roll i demokratin, yttrande- och informationsfrihet och det livslånga lärandet.

### **4.2.1 Nationell samordning**

Kungliga biblioteket har ett särskilt uppdrag när det gäller att svara för nationell överblick, främja samverkan och driva på utvecklingen inom biblioteksväsendet. Men det har inte funnits resurser för att göra verklighet av det uppdraget. Miljöpartiet tillför nu tio miljoner per år till Kungliga biblioteket för nationell bibliotekssamordning. Dessa medel återfinns under utgiftsområde 16.

### **4.2.2 Regional utveckling**

Bibliotekariens roll förändras givetvis i takt med att biblioteken utvecklas och i takt med annan utveckling inom utbildning, information och teknik. Medielandskaps snabba förändring ställer höga krav på kompetens och kunskapsutveckling. För att biblioteken ska fylla sin funktion både i nutid och i framtid krävs också välutbildade biblioteksanställda med hög informationskompetens. Pedagogisk kompetens har också blivit allt viktigare då människor, i alla åldrar, individuellt ska söka upp information och tillföra sig ny kunskap. Det är bara drygt hälften av alla biblioteksanställda som är utbildade bibliotekarier i dag. Samarbetet inom regioner och landsting är av avgörande betydelse för att erbjuda en likvärdig bibliotekskompetens till alla invånare.

Miljöpartiet förstärker bidragen till regional kulturutveckling med 20 miljoner kronor per år i syfte att stärka den regionala biblioteksutvecklingen med fokus på bibliotekarieyrket.

### 4.2.3 En lösning för e-boken

Den principiella skillnaden mellan e-böcker och pappersböcker blir allt mindre. E-böcker från förlagsstöd och försäljningen går uppåt, men så länge varje enskilt e-bokslån innebär en kostnad på 20 kronor för biblioteken blir utlåningskostnaderna orimligt höga och hämmar utvecklingen. Därmed hämmas också en ökad tillgänglighet till litteraturen och det hämmar i sin tur läsfrämjandet i Sverige.

I Norge har staten Norge gått in och utformat ett digitalt biblioteksavtal. Böcker som publicerats mellan år 1900 och 2000 i Norge ska läggas ut fritt på ett digitalt bibliotek. Äldre böcker ska kunna laddas hem och upphovsrätts-skyddade verk kommer att finnas för läsning på skärmen.

Samtliga norska förlag finns med i det digitala biblioteket, som drivs av norska Nasjonalbiblioteket. Sammanlagt beräknas digitaliseringsprojektet att kosta åtta miljoner norska kronor.

Den svenska regeringen måste ta initiativ för en hållbar lösning för e-boken i Sverige.

## 4.3 Fler platser på folkhögskola

För att Sverige ska ge fler möjlighet att självständigt kliva in i vuxenvärlden och arbetslivet behöver utbildningssystemet präglas av öppna dörrar. Folkhögskolorna är en viktig del i det svenska utbildningssystemet. Där den ordinarie gymnasieskolan misslyckas, lyckas folkhögskolorna nå ut och skapa förutsättningar för stora elevgrupper.

Sammanlagt läser ungefär 12 000 elever in gymnasiekompetens på folkhögskola varje år. Vi vet också via Folkbildningsrådets utvärderingar att de som går vidare från allmän linje på folkhögskola till högre studier ofta klarar studierna bra. Problemet i dag är att alla som vill läsa på folkhögskola inte får det – det går två sökande per plats för att läsa in gymnasiekompetens på folkhögskolornas allmänna linje. Regeringen har föreslagit 1 000 nya platser på folkhögskola. Miljöpartiet föreslår ytterligare 2 000 studieplatser på allmän linje de kommande åren och satsar 120 miljoner kronor per år för det ändamålet.

## 4.4 Fristäder för kulturarbetare

På flera håll i landet finns det fristäder, upplåtna åt författare, som är förföljda i sitt hemland på grund av sina åsikter eller sina litterära verk. Fristadsarbetet sker i dag i samarbete mellan Kulturrådet och olika regionala och lokala organisationer. Miljöpartiet stödjer Kulturrådets ambition att vidga fristadsbe-

**Fel! Okänt namn på**

greppet till att omfatta också fler konstformer och förföljda kulturarbetare. Av den anledningen tillför vi fem miljoner per år till Kulturrådets anslag.

Stockholm den 4 oktober 2012

*Tina Ehn (MP)*

*Agneta Börjesson (MP)*

*Mehmet Kaplan (MP)*